

**HOZIRGI KUNDA PEDAGOGIKA SOHASIDA QO‘LLANILAYOTGAN
ZAMONAVIY METODLAR**

**Guliston davlat pedagogika instituti
Pedagogika fakulteti pedagogika yo‘nalishi 1-kurs talabasi
Yaxshilikova Sevinch Faxriddin qizi**

Annotatsiya: Maqolada ta`lim samaradorligini oshirish maqsadida pedagogika sohasida qo‘llanilayotgan zamonaviy metodlardan foydalanish haqida.

Kalit so‘zlar: Zamonaviy metodlar, ta’lim, tarbiya, an’anaviy ta’lim, metodlar, guruh, baholash, pedagog, islohot, dastur, talab, jamiyat.

KIRISH

Ta’lim oluvchilar bilimi, ko‘nikmasi va malakalari zamon talablariga javob beradigan darajada bo‘lishini ta’minlash maqsadida pedagog xodimlarga yuklangan vazifalar nihoyatda salmoqli va mas’uliyatlidir.

Mamlakatimiz Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev “Yoshlarimizning mustaqil fikrlaydigan, yuksak intellektual va ma’naviy salohiyatga ega bo‘lib, dunyo miqyosida o‘z tengdoshlariga

hech qaysi sohada bo‘sh kelmaydigan insonlar bo‘lib kamol topishi, baxtli bo‘lishi uchun davlatimiz va jamiyatimizning bor kuch va imkoniyatlarini safarbar etamiz”²² degan da’vatlari ta’limning sifatli va samarali tashkil etilishini, ayniqsa, boshlang‘ich sinflardan boshlab o‘quvchilarni mustaqil fikrlaydigan, yuksak intellektual va ma’naviy salohiyatga ega shaxs sifatida tarbiyalash bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Bugungi tezkor rivojlanayotgan zamonda ilm-fan, texnika ham shiddat bilan o‘sib bormoqda. Xususan, ilm-fanda ham katta o‘zgarishlar, sezilarli yutuqlarga erishilmoqda. Har bir fanni yangi innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanib talabalarga yetkazib berish bugungi kundagi ta’limning asosiy talablaridan biri hisoblanadi

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev dunyodagi zamonaviy o'quv dasturlari, o'qitish metodikalarini o'rganib, yurtimiz umumta'lim maktablarida joriy qilish muhimligini ta'kidlandi.

Ana shu maqsadda o'qituvchilar tomonidan ta'lim jarayonida o'qitishning zamonaviy metodlarini keng qo'llash zarurati mavjuddir. O'qitishning zamonaviy metodlarini qo'llash o'qitish jarayonida yuqori samaradorlikka erishishga olib keladi. Ta'lim metodlarini tanlashda har bir darsning didaktik vazifasidan kelib chiqib tanlash maqsadga muvofiq sanaladi. An'anaviy dars shaklini saqlab qolgan holda, unga turli-tuman ta'lim oluvchilar faoliyatini faollashtiradigan metodlar bilan

boyitish ta'lim oluvchilarning o'zlashtirish darajasining ko'tarilishiga olib keladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Ta'lim beruvchilar mazmunli va sifatli ta'lim jarayonini tashkil qilishlarida axborot manbalaridan ya'ni Axborot

kommunikatsion texnologiyalar (AKT) imkoniyatlaridan,

Axborot- resurs markazlari (ARM) elektron o'quv bazalaridan, mahaliy va xorijiy o'quv, uslubiy va ilmiy adabiyotlardan keng foydalana olishlari muhimdir. Ta'lim tizimi oldiga

qo'yilgan vazifalarni bajarish, talabalarning mustaqil ravishda o'quv materiallarini o'zlashtirishi, ularning kasbiy o'sishini rag'batlantirish, ularda ijodiy faollikni tarbiyalash ko'p jihatdan ta'lim beruvchiga bog'liq bo'ladi.

«Metod» — yunoncha «metodos» - «yo'l» degan so'zdan paydo bo'lib, u tadqiq qilish ma'nosini anglatadi. Ta'lim metodi ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchilarning aniq maqsadga erishishiga qaratilgan birgalikdagi faoliyatdir.

Ta'lim metodlari — o'qitishning o'z oldiga qo'ygan maqsadlariga erishish usullarini hamda o'quv materialini nazariy va amaliy yo'naltirish yo'llarini bildiradi. O'qitish metodlari ta'lim jarayonida ta'lim beruvchi va ta'lim oluvchi faoliyatining qanday bo'lishi, o'qitish jarayonini qanday tashkil etish va olib borish kerakligini hamda shu jarayonda ta'lim oluvchilar qanday ish-harakatlarini bajarishlari kerakligini belgilab beradi. Shuningdek, ta'lim metodida o'qituvchi va ta'lim oluvchilarning o'qish vazifalarini bajarishga qaratilgan nazariy va amaliy bilish faoliyati yo'lidir.

Zamonaviy tilda bu metodlarni interfaol yoki interaktiv metodlar deb ham atashadi. Interfaol metodlar deganda – ta'lim

oluvchilarni faollashtiruvchi va mustaqil fikrlashga undovchi, ta'lim jarayonining markazida ta'lim oluvchi bo'lgan metodlar tushuniladi. Bu metodlar qo'llanilganda

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Issue 3. March 2024

ta'lim beruvchi ta'lim oluvchini faol ishtirok etishga chorlaydi. Ta'lim oluvchi esa butun jarayon davomida faol ishtirok etadi. “Kichik guruhlarda ishlash” metodining tuzilmasi

“**Kichik guruhlarda ishlash**” metodining bosqichlari quyidagilardan iborat:

1. Faoliyat yo‘nalishi aniqlanadi. Mavzu bo‘yicha birbiriga bog‘liq bo‘lgan masalalar belgilanadi.
2. Kichik guruhlar belgilanadi. Ta'lim oluvchilar guruhlarga 3-6 kishidan bo‘linishlari mumkin.
3. Kichik guruhlar topshiriqni bajarishga kirishadilar.
4. Ta'lim beruvchi tomonidan aniq ko‘rsatmalar beriladi va yo‘naltirib turiladi.
5. Kichik guruhlar taqdimot qiladilar.
6. Bajarilgan topshiriqlar muhokama va tahlil qilinadi.
7. Kichik guruhlar baholanadi. “Davra suhbat” metodi:

“**Davra suhbat**” metodi – aylana stol atrofida berilgan muammo yoki savollar yuzasidan ta'lim oluvchilar tomonidan o‘z fikr-mulohazalarini bildirish orqali olib boriladigan o‘qitish metodidir. [Yo‘ldoshev J.G., Usmonov S. 2004]

“**Aqliy hujum**” metodi - biror muammo bo‘yicha ta'lim oluvchilar tomonidan bildirilgan erkin fikr va mulohazalarni to‘plab, ular orqalima'lum bir yechimga kelinadigan metoddir.

“Aqliy hujum” metodining yozma va og‘zaki shakllari mavjud. Og‘zaki shaklida ta'lim beruvchi tomonidan berilgan savolga ta'lim oluvchilarning har biri o‘z fikrini og‘zaki bildiradi. Ta'lim oluvchilar o‘z javoblarini aniq va qisqa tarzda bayon

etadilar. “Aqliy hujum” metodidan foydalanilganda ta'lim oluvchilarning barchasini jalb etish imkoniyati bo‘ladi, shu

jumladan ta'lim oluvchilarda muloqot qilish va munozara olib borish madaniyati shakllanadi. Ta'lim oluvchilar o‘z fikrini faqat og‘zaki emas, balki yozma ravishda bayon etish mahorati, mantiqiy va tizimli fikr yuritish ko‘nikmasi rivojlanadi.

Bildirilgan fikrlar baholanmasligi ta'lim oluvchilarda turli g‘oyalar shakllanishiga olib keladi.

Muhokama Hozirgi kunda ta'lim sifatini oshirish maqsadida turli xil zamonaviy ta'lim metodlaridan foydalanish ko‘proq natija bermoqda. Zamonaviy ta'lim metodlari bolani darsga qiziqishini oshirib ta'lim olish darajasini yaxshilab beruvchi jarayon hisoblanadi. Ya'ni zamon bilan hamnafas zamonaviy metodlar hozirgi ta'lim

jarayonining talabi ham bo‘lib kelmoqda. Zamonaviy ta‘lim metodlari asosan qiziqarli o‘yinlar, turli topshiriqlar, mantiqiy yondashishlar, teran fikrlarni shakllantirib beradi. Bu metodlardan foydalanish yangi marralarni egallashdek gapdir. Asosan yurtimiz an‘anaviy ta‘lim metodlaridan hozirgi kungacha foydalanib kelmoqda va bu metodlar dars jarayonini zerikarli o‘tishiga, bola diqqatini chalg‘ishiga, o‘quvchi darsda bemalol o‘z fikrini bildira olishi qiyinlashishiga olib keladi. Bu narsalar esa hammani dars davomida baholashga yo‘l qo‘ymaydi. Xullas an‘anaviy va zamonaviy ta‘lim metodlarini dars davomida birdek qo‘llash darsni ham qiziqarli, ham mazmunli o‘tishiga yordam beradi.

Natija Zamonaviy ta‘lim metodi sifatida ko‘p qo‘llaniladigan **O‘yin** metodi dars jarayonini qiziq o‘tishini ta‘minlovchi va bolalarga shu yil bilan ta‘lim tarbiya beruvchi metod hisoblanadi. Asosan bu metodni boshlang‘ich sinfdagi o‘quvchilarga qo‘llash ularni darsga qiziqishini oshiradi. Natijada bolalar berilgan vazifani o‘z vaqtida bajarib kelishadi. Undan tashqari

Aqliy hujum metodi, bu metod bolani erkin fikrlashiga va muammoni aniq qilib yechishiga yordam beradi va bola dars davomida o‘zining fikrlarini bemalol bildira oladi. Zamonaviy ta‘lim metodlari bolani aqliy qobiliyatlarini oshirib beruvchi metodlar sirasiga kiradi

Xulosa Xulosa qilib aytganda ushbu metodlar orqali ta‘lim oluvchilar berilgan mavzu bo‘yicha o‘zlarining bilimlarini qisqa va aniq ifoda eta oladilar. Bundan tashqari ushbu metodlar orqali ta‘lim oluvchilarni muayyan mavzu bo‘yicha baholash imkoniyati yaratiladi. Bunda ta‘lim oluvchilar o‘zlari bergan savollariga guruhdagi boshqa ta‘lim oluvchilar bergan javoblarini baholashlari va ta‘lim beruvchi ham ta‘lim oluvchilarni ob‘yektiv baholashi mumkin.

Bo‘lajak pedagoglar hozirgi zamon talabiga mos tarzda bilim berish uchun zamonaviy ta‘lim metodlaridan foydalanishi maqsadga muvofiq hisoblanadi. Bu ta‘lim oluvchini ham, ta‘lim beruvchini ham doim izlanishda bo‘lishini ta‘minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1 . Shavkat Mirziyoyev Miromonovich “Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz” Toshkent 2017
- 2.Yo‘ldoshev J.G‘., Usmonov S. Ilg‘or pedagogik texnologiyalar. – T.: O‘qituvchi, 2004. Pedagogika: 1000 ta savolga 1000 ta javob / Met. Qo‘ll. U.I.Inoyatov, N.A.Muslimov, M.Usmonboyeva, D.Inog‘omova. – T.: Nizomiy Nomidagi TDPU, 2012. – 193 b.
3. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Qarshi.: Nasaf, 2000.
4. Ro‘ziyeva D., Usmonboyeva M., Holiqova Z. Interfaol metodlar: mohiyati va Qo‘llanilishi / Met.qo‘ll. – T.: Nizomiy nomli DTPU, 2013. – 115 b.
5. B.X.Xodjayev “ Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti ” Toshkent -2017 92-96-betlar.
6. G ‘aybullaev N.R., Yodgorov R, M amatqulova R, Pedagogika. O ‘quv qo‘llanma. - T .: O ‘ZMU, 2005
7. F.U. Haydarov, N.I. Xalilova “Psixologiya fanlarini o‘qitish metodikasi” Toshkent 2007-yil 98- bet.

Research Science and
Innovation House